Ročník XII. — Číslo 44. Kvasilov dne 7. listopada 1937. Opłata pocztowa uiszcz. gotówką. 35 gr.

Hlas Volyně

Rukopisy se nevracejí.

ADRES REDAKCJI: KWASIŁÓW - CZESKI

Bez loučení bychom ani nepoznali, jak drazí jsou nám ti, kteří nás opouštějí.
Guy de Ferrou.

Týdeník věnovaný českým zájmům v Polsku.

Úvahy k 28. říjnu.

(Dokončení.)

Jest chybou pro nás, že naše okolí jiné národnosti nás předhání kulturně a přerůstá nám přes hlavu. Tito lidé lépe pochopují význam školy. Toto okolí, v několika málo desítiletích vynikne, neboť my všemožně svým dětem osvěty nepřejeme. Považujeme za potřebnější poslat dítě s kravami. Utrháme dětem rok a dva z povinné školní docházky. Toto jednání nepůjde naši mládeži k duhu. Následuje úpadek vzdělání a duševního vývoje. Tento přivodí za sebou úpadek hospodářský. Upadneme-li kulturně — zbídníme. To vědí všecky národové, že národ neosvícený stihne úpadek. Čína, která byla před narozením Krista kulturním státem po úpadku kultury se stala nejchudším státem na světě.

Často úpadek osvěty a touhu po ní zaviňuje mylná představa, pocházející z pychy nad slavnou minulostí, že dost umíme. Vždyť již ten, který nepředstihuje druhého — stojí a proto zůstává pozadu kulturně a hospodářsky. Vynaložený peníz na výchovu děti, považují mnozí za zbytečně utracený. Věří jenom ve samospasitelnost půdy.

Pole působnosti a obživy našich děti nutno hledati mimo stav rolnický: odborne školy řemeslnické, kupectví a jiné. Myslím-li zde řemeslníka dobře kvalifikovaného, člověka poctivého a ve svém oboru na slovo vzatého. Takových máme málo. Na věc dobrou a trvalou nikdy není peněz škoda. Prakticky taková věc je lacinější. Nedostatečně odborně a povahově připraveny dědic statku, často onen brzy prohospodaří.

Řízení větší movitostí vyžaduje větších znalostí a pevných povah. Úpadek statků a zchudnutí nutno přičítati z části též špatné výchově. Samovýchovou povahy a pilnou prací jednotlivci získávají statky jen ojediněle a právě takoví nejvíce zapomínají na předběžné vzdělání děti a historie se opakuje. Jako v začarovaném kole. V dětech jest budoucnost a nesmrtelnost naše. Nelitujme peněz na výchovu dětí. Děti naše, budou-li dobře vychované, musí býti lepší než my a potom charakter takového dítěte nevyváží ani tuny zlata. Zlato a peníze jsouť jen prostředkem placení a ne touhou a cílem života. Peníze v rukou rozumných lidí jsou blahořečením — v rukou pošetilců neštěstím.

Dnešní škola nemůže býti lhostejnou k životu svého prostředí ani na vlivy, které prostředí vyvěrá na školní mládež. Podle platných dnes programu, vychovatel jest povinen čeliti nežádoucím vlivům prostředí tak, aby mohl připraviti mu svěřenou mládež k budoucí jich práci nad povznesením kultury a osvěty. Podle radiových zpráv, ministerstvo osvěty ve Varšavě zvláštní zřetel bude bráti při visitaci škol na mimoškolní výchovu již v tomto školním roce.

Pokud škola nevychová kádr vesnické inteligence, která bude způsobna povznésti kulturní život na vyšší úroveň — potud učitel nemůže ponechati prostředí bez dohledu. Působíme tak, jak to vzdělání a vyspělost občanů snese. Methody a prostředky jsou velmi různé. Najednou jste v koncích a ruce Vám klesají bezradně, aby se povznesly k další práci. Zvlášť těžká jest práce ve spolcích. Toť jistý kalejdoskop obrázků. Snad to patří k demokratické povaze Čechů jak praví zesnulý president Osvoboditel T. G. Masaryk. Nikde na světě neslyšíte lidi tolik reptat a stěžovat si jako u nás, to je ta nekuráž a ještě něco horšího. Já myslím, že každý takový nespokojený člověk nemá rád své povolání, proto nadává na politiku, na poměry a na celý svět.

Vl. Šimůnek.

I velmoci mají starosti.

V den československého státního svátku, jenž shodou okolností je oslavován v dnešní Italii jako výročí pochodu černých košil na Řím, prohlásil Mussolini na adresu především mocné Anglie, že bude podporovati německé nároky na kolonie v Africe. Londýnské listy, všechny ve stejném smyslu a tónu, odpověděly do Říma velmi klidně a věcně, že Anglie je ochotna jednati i o koloniálním problému, ovšem jediné v rámci všeobecné úpravy evropské a pokud možno na půdě Spol. národů. Anglie se však nedá žádnými hrozbami přiměti k nějakým ústupkům. Angličanům je dána vloha, vykoupená tolikerými draze placenými zkušenostmi, podívati se skutečnosti tváří v tvář s oním pevným, statečným realismem, který se snaží chápati druhou stranu, je ochoten s ní mluviti a jednati i o tématech choulostivých, který však současně znamená odhodlání brániti houževnatě a nepovolně vlastní právo a vlastní životní zájmy. Tyto životní zájmy, jak nedávno připomněl Eden, mohly by býti ohroženy v oblasti středomořské, včetně ovšem Španělska, kdyby se nenašla cesta ke slušné dohodě, k níž se zatím cesta nenachází. To platí ve větší míře ještě o Francii, která dnes vede zápas o bezpečnost jak mateřské země, tak koloniální državy v severní Africe.

Víme-li dále, že jako politických, tak hospodářských životních zájmů Spoj. států, Velké Britaně a Francie se dotýká výbojný nástup Japonska do Číny a Mongolska, pak nemůžeme neviděti, že zahraničně politická situace velmocí t. zv. mírové fronty není lehká a že jejich nesporná výhoda vůči menším státům není natolik rozsáhlá, jak se to může jeviti na první pohled. Dá se proto říci — i když tedy nepřezíráme stupně výhod a nevýhod — že národy a státy, hájící mezinárodní řád právní a mírový, se chtě nechtě ocitají „na jedné lodi." Jak mír, tak válka jest jejich společnou záležitostí.

To je také v podstatě smysl závažného projevu francouzského zahraničního ministra Delbose na sjezdu radikální strany, jenž je nejen významnou událostí vnitropolitickou pro Francii, jenž je zároveň důležitou událostí mezinárodní, neboť je dokladem odhodlání k vnitřnímu soustředění uvnitř hranic spřátelené Francie. Jsou-li dnes mezinárodní smlouvy a závazky tak snadno rušeny, je podle Delbose nejúčinnější prostředek, jak zdolávati tak ničivý nelad a ne-řád, jestliže dáváme sami dobrý příklad tím, že respektujeme daný podpis. To je jediné pevný základ pro mír a civilisaci. Nejnalehavějším úkolem je proto upevnění ceny podpisu a závazků, které na sebe státy vzaly.

Francie je již dodržela a bude je

(Dokončení na str. 3.)

Osvětová hlídka.

Americké university.

Američan je tak bezprostředně vázán na své nejbližší okolí a na jeho zvládnutí, že mu jsou — řekněme světové problémy a světobol — tím nejvzdálenější. Jeho poměr k přírodě je dosud zcela poměr bojovníka s divočinou, chce býti vždy přemožitelem, zatím co Evropan se vždy snáze nechá jí přemoci. Jeho reakce na toto jeho okolí je přímá, nadšená a ochotná k zájmu a pomoci, je-li vzbuzena jeho sympatie — dovede však býti virtuosně až stupidně zapomětlivý pro záležitosti, které přešly vrchol sensačnosti.

Američan je nakloněn dotazovati se více, než by mohlo zodpověděti deset evropských profesorů, obzvláště jde-li o otázky, které sám nadhodil a může být uzavřenější než mula, chceme-li mu vysvětliti věci, které si nedovedou získat jeho dokonálého zajmu nebo se mu nezdají dost závažné. Pro takového Američana, pro další vypěstění jeho typu, je určena především „college“ jádro téměř všech amerických universit. Jeho duch je konservativní, chce být v ní vychován v „zábavného gentlemana“.

Srovnáno s našimi poměry, zahrnuje „college“ ve svém čtyřletém učebném období látku posledních dvou tříd našich středních škol a prvních dvou let universitních.

Zatím co naše školy snaží se dáti vzdělání a vytvořiti poměr jednotlivců k vědě, usiluje college především o úspěchy ve výchově pro spolužití. „Dříči“, jednotlivci, projevující speciální zájem o vědu, nemají místa v pospolité práci college. Americký universitní učitel je především vychovatel a méně často vědec, jak tomu je u nás.

Výchova mladého Američana ke spolupráci určuje na tamějších universitách význačnou úlohu sportu po celou dobu čtyřletého života v college. Více než devět desítin universitních posluchačů provozuje jeden nebo více sportů. Proto i zjev, že footballový tréner je placen lépe než nejlépe placený profesor, je běžným, Je i pochopitelné, že pro kvalifikaci žákovu nezůstává ani jeho sportovní kvalifikace bez vlivu. Slávu university nevytváří její vědecká proslulost, nýbrž sportovní úspěchy jejich mužstev. Ve Spojených státech je život pojímán všeobecně jako „business“ — a rekordní návštěvy diváků, které dovedou jednotlivé university ke svým podnikům přilákati, určují proslulost té či oné university. Vydělat peníze znamená pro Američana úspěch a důkladnost. Nejvýnosnějším ze všech amerických universitních sportů je football. V obrovské areně yalské university se sedmdesáti až osmdesáti tisíci sedadly nezůstává ve velkých dnech universitních bojů ani jedno místo volné.

Řád a význam amerických universit jest různý; jsou ještě dosud takové, které udílejí doktorské tituly a jiné akademické hodnosti i písemně „na dálku“, tedy je prodávají. Nečiní tak ovšem státní university, zřizované po vzoru evropském. Jmění čerpají university nejen ze státních příspěvků, nýbrž většinou z výnosu college a z nadací a příspěvků bývalých svých žáků, t. zv. alumnů. Z těchto bývalých žáků a presidenta (rektora) s úřednictvem sestává správa nadační university „corporation“, která řídí rozpočet, správu budov, přijímání profesorů atd. Podle tohoto vzoru snažili se mnozí politikové nabýti moci na některých státních universitách. Tam, kde se jim to podařilo, jako v Utahu a Nebrasce, získali si přirozeně i rozhodný vliv na vědeckou úroveň university.

Svou učební látkou jsou americké university universálnější než evropské. Neznají zvláštní technické nebo zvěrolékařské vysoké školy, lesnické nebo umělecké akademie; to vše a více — umění v každé formě, výchova ošetřovalek, budoucích diplomatů a konsulů, účetních atd. — je vyučováno na universitách, přirozeně ne všecko na všech universitách, které proto mají o mnoho větší počet fakult, poměrně samostatných.

Život studenta je vymezen na dobu ztrávenou v učebnách a na sportovním hřišti. Studentské fakultní spolky v našem slova smyslu neexistují. Studenti sdružují se v tajemná bratrstva „fraternitis“, odbývající své schůzky v „terubs“ (hrobech), síních to bez oken za tajemného ceremonielu. Vyhovuje to zcela naivnímu vkusu Američana pro vše tajemné. Vžité jsou debatní kroužky, které mnoho přispívají k tomu, že v anglo-amerických zemích je řečnické umění mnohem vyvinutější než u nás.

O všem tom podávají zprávy denní noviny, vydávané a řízené samými studenty. Na většině universit vychazí pravidelně literární noviny, právnický věstník, týdeník pro bývalé posluchače, humoristické listy, odborné vědecké časopisy a j. Na universitách Yale, Harvard, Chicago a j. vychází pravidelně University Press pro širší

Besídka.

Inž. Alois Knotek:

Historie jedné vesnice.

(Dokončení).

Na podium vystoupil učitel Fingbein v černém fraku a bílé kravatě. Oči zářily slavnostní náladou, mluvil o úkolech moderního hasičstva. Nastínil dějiny založení sboru dobrovolných hasičů v Hloupětíně, vychválil do nebe velitele Masojídka, který kdysi skočil s vysoké hořící zdi docela bez úrazu. Ničení dravého ohně bylo jeho životním úkolem, nebál se smrti při záchraně majetku svých bližních. Nechť náš velitel stane se příkladem všech dobrovolných sborů hasičských! Sláva mu! Na zdar!

Hosté z Kopýtkova, Verchova, Hulče, Ulbárova, Zdolbunova, Kornina i Bogdaševa tísnili se k velitelovi, aby mu gratulovali za tak prospěšnou činnost na poli hasičstva, ba mnohý nadhodil, že Masojídek nebude dlouho čekati na záslužné vyznamenání.

Pozorný učitel ze sousední blízké vesnice, Vomáčka poslouchal napjatě slavnostní řeč učitele Fingbeina, natahoval uši své, koulel očima, ale nerozuměl. Jeho kolega mluvil „spisovnou češtinou“, vzdělával se čtrnácte dní na kursu jazyka českého a následkem toho ovládal češtinu tak dokonale jako učitel Vomáčka jazyk turecký.

Kritika je volnou! Tehdy nikomu neškodilo jak kdo mluví, spisovně nebo nářečím, jen když si mezi sebou rozuměli: Češi, Ukrajinci, Poláci a Rusové, to byli bratři. Rozuměli si jako synové jedné matky. Uvedu hned příklad ještě z doby ne tak dávné, aby nemohla býti pokládaná za věrohodnou.

V Ozeranech, v Stromovce, v Teremně Starém, v Hranicích, Kopči, v Novo-Krajově, Mirotíně, Sklini, Michajlovce vyučovali ještě do r. 1924 učitelové polští; v Ulbárově a na Nivách působili učitelé národnosti ukrajinské. A jaké to bývalo v Miluši, v Mlodavě I., v Buršovce, v Malém Špakově? Tam se vyučovalo podle toho jak přišel nějaký učitel, chytli každého s otevřenou náručí, ať to byl jakékoliv národnosti, jen když učil, aby škola nemusela býti zavřenou. V Jezírku byli našinci spokojeni s učitelem Izákem Harasinčukem, který po česku dovedl pouze několik slov.

Fingbein byl dokonalým učitelem jazyka českého, našinci byli s ním spokojeni. Dovedl psáti na všechny strany a ve všech samostatných zprávach, které potom staly se tak záhadnými jako egipské hieroglify. Jednoho roku měl se vyslati na den 28. února delegát na důležitou schůzi osvětovou do města. Všichni moudří otcové obce pohlíželi na sebe nedůvěřivě a na konec bylo jednomyslně ujednáno, že třeba delegovati učitele Fingbeina, který se nejlépe vyzná ve „spisovném“ jazyku českém.

V Hloupětíně nečekali dlouho na školu a učitele, kterého nalezli již ve třetím roce po založení obce. Stavení školní nebylo. Jaroš měl příbuzného, který působil na Proseku za Libní jako výpomocný učitel za 27 zl. měsíčně, bez nároku na pensi. Jmenoval se Zelenka. Chtěl do světa, Rusko ho od mládí k sobě táhlo. Přišel tedy se svým známým do Hloupětína a beze všech ceremonií počal vyučovati soukromě. Měl 2 děti do 7, 3 do 10, 2 do patnácti let, rázem sedm žáků obojího

veřejnost s vědeckými a odbornými články.

Akademická svoboda ve smyslu evropských universit není. Žáci jsou po způsobu našich středních škol povinni návštěvou přednášek a zaměstnávání i ve volných chvílích povinnými písemnými pracemi.

Snad se bude zdát Evropanu tak mnohé těžko pochopitelné a i svým universitním zřízením je a zůstane mu Amerika — „Novým světem".

Dopisy.

28. říjen ve Zdolbunově.

Jako každoročně pořádala i letos česká škola ve Zdolbunově oslavy 28. října, kterých se v hojném počtu zúčastnila místní česká menšina. Velmi obsažný proslov přednesl ř. uč. Kosek. Malá žákyně Milenka Uldrychová věnovala vzpomínku tatíčkovi Masarykovi, při které po mnohé tváři skanula slza. Potom následoval další program velmi zdařile volený s vesměs těžkými básněmi pěkně recitovanými. V závěru přečtla pí Šulcová velmi výstižně a svérazně poselství, což dalo celé slavnosti krásné ukončení.

Jest příjemno konstatovati, že se tyto národní oslavy těší takové oblibě a že dík místnímu učitelstvu odnášíme si vždy tak hřejivé pocity.

— ráz —

Ze Stromovky u Lucka.

Dne 31. října, v první den posvícení, školní mládež sehrála veselou hru „Naše děvčátka na palučku", se zpěvy i tanci od B. Lipana.

Hra sama měla veliký úspěch, jak u starších, tak i u dětí o čem svědčil bouřlivý potlesk, kterým byla děvčátka mezi hrou odměňována. Bohužel mnoho hostů nemohlo hru vidět, neboť jsme byli okolnostmi nuceni hrát poměrně hodně brzy.

Všem příznivcům našich dítek, kteří se hry zúčastnili, všem těm, kteří byli čímkoliv při stavění a rozbírání jeviště nápomocni, panu Novákovi za nezištné odstoupení sálu, pánům hudebníkům, kteří bezplatně zahráli pro děti několik kousků a zvláště sl. A. Štěpánkové, která zapůjčila všechen materiál potřebný na jeviště i sedadla, skládáme touto cestou srdečný dík.

Ústředně ČMŠ. schváleno odevzdati 5·— Zl. za věnování 3 zpěvníků, které nám k úpravě divadla byly velice nápomocný. Dále schváleno odevzdati 5·— Zl. na budovu škol a zbývající zisk zůstal na školní příručky pro místní školu.

Zpráva školy na Stromovce

I velmoci mají starosti.

(Dokončení ze str. 1.)

dodržovati se všemi státy jak na poli omezených úmluv, tak i ve svých závazcích vůči Společnosti národů. Mír spočívá také na vzájemném respektování nezávislosti států.

V dalších odstavcích své řeči Delbos, jenž hájil zásadu nevměšování do vnitřních věcí států jak velkých tak malých.

Projev prohlášení francouzského zahraničního ministra bude oceněn a pozdraven všude, kde se upřímně usiluje o mír a mezinárodní řád. K tomu přistupuje prohlášení Edenovo z června t. r., v němě zdůraznil, že Anglie by nezůstala netečným divákem, kdyby byl ohrožen mír ve střední Evropě; není zapomenuto prohlášení Rooseveltovo z minulého měsíce, v němž řekl velmi hlasitě, že demokratická americká velmoc neustrne v neutralitě, jestliže by došlo k měření sil mezi mírovým a protimírovým táborem.

Evropa se může vyhnouti vážným konfliktům; k tomu stačí trochu dobré vůle a politické rozvahy.

Kronika.

Otevření nové silnice v Buhryniu.

V neděli 31. října konala se Buhryniu velká slavnost otevření nové silnice za účasti p. vojevody Józewski-ho, pov. starosty p. Rohovski-ho a četného obecenstva. Při tom byl zároveň položen základní kámen pod budovu školy jména Maršálka Josefa Piłsudského a otevřená školní truhlařská dílna. Buhryň přistupuje k budově elektrárny a gminné lázně. Kromě toho v projektě jest otevření školních dílen krejčovských a ševcovských, družtevní mlékárny a pekárny. Vůjt gminy a mnoho osob spolupracujících nad povznesením této gminy bylo udekorováno Křížem Zásluhy.

Svým rozvojem Buhryň zaujal vedoucí místo mezi kulturnimi vesnicemi na Volyni.

Státní rozpočet v rovnováze.

Ministerská rada schválila návrh rozpočtu na rok 1938-39. Rozpočet dosahuje výše 2447 milionů zlotých a je téměř v rovnováze při poněkud vyšších příjmech proti vydáním, proti běžnému rozpočtu je o 131 milion vyšší. Zvýšena byla zejména vydání na národní obranu, školství a stavbu silnic. Návrh neobsahuje vyšší zdanění.

Řeči, projevy a interviewy ministra plk. Becka v knižní formě.

Nakladatelství Gebethner a Wolf ve Varšavě vydalo v těchto dnech politické řeči a deklarace ministra Becka z let 1931-1937 pod názvem „Minister Józef Beck, Przemówienia, deklaracje i wywiady, Rok 1931-1937". Kniha obsahuje sbírku Beckových projevů jednak z doby, kdy byl ještě státním sekretářem v ministerstvu zahraničních věcí, a pak z let jeho ministrování. Jsou to řeči proslovené ve sněmu a senátě, ve Společnosti národů a různé deklarace.

Tichomořská konference v Bruselu zahájena.

Dne 3. listopada byla v paláci akademie zahájena tichomořská konference. Předsedou konference byl zvolen belgický ministr zahraniční Spaak.

---

pohlaví. Vyučoval v pokoji u Jaroše. Školné se platilo jak kdo si vzpoměl, někdy předem, někdy se zapomínalo, časem Zelenka upomínal. Dostával všecko v naturaliích. Nebylo mu zle, jenom cárské ruble zřídka viděl. Měl nesnáze jako každý vychovatel dětí. Jednou povídá: — Víš, Jendo, tvůj táta mi slíbil prasátko, až tě naučím číst, nevíš kdy ho pošle? —

Kluk se chvíli rozmýšlel a potom upřímně řekl: — Tata ho už nepošle, mluvil, že je ho škoda pro učitele, když dobře žere! —

Zelenka nebyl mladý, povahy zadumané, nerad vycházel mezi sousedy, nikdy neměl času. Jeho škola byla otevřena po celý den, od rána do večera. Pokoj vyučovací prostranný, měl dvě okna na zahradu, zároveň sloužil za ložnici. Tabule nebylo. Jen rozložený stůl a židle. Vyučování nastalo ihned, jak který žák přišel, každý dostal úlohu a učil se ji hlasitě. Všecky třídy byly pohromadě. Učitel Zelenka vykládal každému osobně a všichni žáci učili se hlasitě. Jeden četl z knihy, druhý vedle něho slabikoval namáhavě, jiný zase počítal a mýlil se, některý odříkával deklamanku na předmět. Každý něco jiného. Ve škole panoval hluk k nesnesení, nevyličitelný šum zvuků od sopranu až do hlubokého basu. Pravdivý koncert, jako ve zvěřinci Kludského nebo Novotného. Učitel Zelenka klidně seděl a pálil gipsovku z dlouhého troubele. Kouřil „bakun" tak vydatně, že ho sotva bylo vidět. Ale běda, kdo ve čtení ustal. Měl sluch výborný a hned poznal, který hlas umlkl. Dlouhý vrbový prut, ihned upozornil lenivce. Slov nebylo k tomu potřeba. Za tehdejší doby byla ještě „rákoska" nejlepším paedagogickým prostředkem. Za velké provinění klečívalo se v koutě učebního sálu na hrachu nebo fasolích půl hodiny. Po takovém mučení nikoho nenapadlo, aby se učení vyhýbal. Také na fysické vyučování nezapomínal, náleželo do tělocviku štípání dříví, tahání vody ze studni, vybírání bramborů v poli a jiné práce podle stáří a tělesné síly.

Učitel Zelenka dlouho nevydržel v Hloupětíně. Nepokojná krev nesla ho dále do vnitra Ruska. Po čase psal Jarošovi, že se stal ředitelem chlapecké školy v Romnech na Poltavě, že se oženil a na tom se skončilo...

Dne 10. října britská vláda v dohodě s vládou Spojených států požádala belgickou vládu, aby do Bruselu svolala zástupce signatářů smlouvy devíti mocností, při čemž naznačila, že by bylo užitečné vyzvati Německo a SSSR k účasti. Dne 15. října belgická vláda zaslala signatářským zemím notu žádající, aby se sešly v Bruselu a zkoumaly situaci na Dálném východě, jakož i studovaly smírné prostředky k urychlení konce politováníhodného konfliktu, který tam zuří.

Laguardia zvítězil.

Při volbách v New Yorku byl znovuzvolen starostou dosavadní starosta Laguardia a Thomas Dewey byl zvolen jako vrchní státní zástupce pro okres newyorský. Volební vítězství Laguardiovo a Deweyovo jest druhou porážkou demokratické strany, která již téměř po 100 let ovládala newyorské státní zastupitelství a po celou tuto dobu nikdy nebyla dvakrát za sebou poražena.

Německo se zřekne článku 119. mírové smlouvy versaillesské.

Anglický tisk hlásí souhlasně z Berlína, že se očekává nový krok říšské vlády v otázce kolonií.

„Daily Herald" přináší zprávu o úmyslu říšského kancléře neuznávati dále platnost článku 119. versaillesské mírové smlouvy, který se týká odevzdání německých koloniálních práv spojencům.

Podle článku 119. versaillesské smlouvy, kterou Německo dobrovolně podepsalo, se Německo zřeklo ve prospěch mocností spojených a sdružených všech svých práv na své zámořské državy. Pokud se týče soustavy mandátů, jde o článek 22., který tuto otázku upravuje. Americký president Wilson zastával názor, že také ve věcech koloniálních je třeba zachovávat zásadu národního sebeurčení a že anexe nemají býti připuštěny. Naproti tomu Anglie, Francie a Japonsko chtěly si rozdělit mezi sebou získané německé kolonie. Z těchto dvou krajních řešení nalezl východisko jihoafrický generál Smuts, který navrhl, aby německé kolonie byly odevzdány Společnosti národů, která pak jednotlivé velmoci by pověřila výkonem mandátu nad koloniemi. Velmoc, která takový mandát dostane, má povinnost spravovat bývalou německou kolonii, dokud domorodé obyvatelstvo není schopno, aby si vládlo samo. Německo od začátku tvrdilo, což je také jasné, že soustava mandátů jen zakrývá tu skutečnost, že si západní velmoci německé kolonie prostě rozdělily. Francie dostala mandát nad třemi pětinami Kamerunu a nad dvěma pětinami Konga. Anglie nad dvěma pětinami Kamerunu a jednou pětinou Toga. A dále dostala Anglie Tanganyiku (Německou východní Afriku), Jihoafrická unie dostala Německou jihozápadní Afriku, Belgie dostala oblasti Ruandi a Uranda v severozápadních částech bývalé Německé východní Afriky, Australie získala německou Novou Quineu, Nový Zeeland, část souostroví Samoa, Japonsko obdrželo Karolivy, Mariany a souostrovy Marshallovo a město Kieučou připadlo Číně.

Kancléř Hitler, pronese-li skutečně ohlášenou řeč, zřekne se závazku versailleské smlouvy, pokud se týče koloniálních držav a soustavy mandátů a položí Francii a Anglii žádost Německa jako ultimatum.

Valencijská vláda mobilisuje již ročník 1939.

Podle dekretu ministerstva národní obrany jest vyhlášena mobilisace ročníku 1939. Všichni náležející do této třídy nastoupí ke svým útvarům dne 15. listopadu.

Na aragonské frontě kromě menších přestřelek a dělostřeleckého bombardování v různých úsecích není zaznamenána nějaká větší činnost.

Také na madridské frontě kromě dvou výbuchů, jimiž byla vyhozena do povětří část nemocnice Hospital clinico v universitním městě, jest klid.

Francův admirál o blokádě Španělska.

Vrchní velitel pozemních, námořních i leteckých sil na Balearech, admirál Francisco Moreno, prohlásil k zvláštnímu Havasovu zpravodaji mimo jiné: „Aby úplně byly blokováuy španělské břehy od Pyrynejí do Motrilu, potřebovali bychom více námořních jednotek, než jich budeme míti k disposici v Majorce, můžeme však již počítati s tím, že budeme míti dokonale pod kontrolou všechny přístavy, které mají nějaký význam a ne již jen velká pobřežní města, jako až dosud. Valencijská vláda bude míti brzy potíže se zásobováním zbraněmi a toho chceme právě docíliti." Admirál dodal, že vládní námořnictvo jest slabší, než námořnictvo Francovo. Admirál poukázal na to, že mimo vlastními loďmi jsou vládní zásobování především cizími parníky pod vlajkou anglickou, francouzskou nebo řeckou, tyto vlajky však jsou pouze vypůjčeny.

Italie přistoupí k německo-japonské dohodě proti bolševismu.

Cesta německého velvyslance v Londýně, šl. Ribbentroppa, do Říma, byla uváděna v souvislost se snahou Německa, které chce získati Mussoliniho pro dohodu proti bolševismu. Před rokem, jak známo, způsobilo jisté překvapení, že velvyslanec Ribbentropp podepsal za Německo protibolševickou dohodu s Japonskem. Stalo se jistou prestiží německé vlády, aby pro tento pakt byla získaná také Italie. Vládní místa italská sice zachovávají mlčení o tom, zda Italie v nejbližší době k protibolševickému paktu přistoupí, zdá se však, že se tak přece jen brzy stane, ještě v listopadu. Podle těchto zpráv by byla dohoda podepsána italským zahraničním ministrem hrabětem Cianem, německým velvyslancem v Londýně Ribbentroppem a japonským velvyslancem v Římě Hottou. Všechna vyjednávání, vztahující se k této věci, skončil prý právě velvyslanec Ribbentropp. Je však třeba podotknouti, že do jisté míry je velmi správné upozornění jiných politických míst, která ukazují na to, že by zase šlo pouze o věc zcela formální. Mezi Japonskem a Italií už je naprostá dohoda. Prohlášení Mussoliniho, jímž byl schválen japonský výbojný postup v severní Číně, je daleko význačnější než formální dohoda proti bolševismu. Ostatně od jisté doby Mussolini odůvodňuje vměšování Italie do španělské občanské války tím, že Italie nemůže připustit, aby se v blízkosti italských břehů vytvořil stát, který by byl exponentem moskevské třetí internacionály. I kdyby tedy dohoda německo-japonsko italská proti bolševismu byla uskutečněna, šlo by o docela formální podpis dohody, která už dávno je praktikována. Italii ve věci Japonska nejde tolik o bolševism, jako spíše o to, že Japonsko svým postupem zneklidňuje na Dálném východě posice anglické, potom francouzské a holandské, a také že ohrožuje zájmy Spojených států amerických, jichž president Roosevelt se tak prudce ohradil proti japonskému postupu a způsobu válčení v Číně. Jsou to především výbojné záměry italské, které určují stanovisko italské vlády k válce na Dálném východě, než myšlenkový boj proti bolševismu.

Prudké boje na Šanhajské frontě.

Japonská admiralita sděluje, že při třídenním bombardování čínských posic na šanhajské frontě od 25. do 27. října bylo shozeno celkem 2526 bomb v úhrné váze 164 tun s 850 námořních letadel. Od 20 října ztratili prý Japonci v tomto úseku 5 letadel a bylo ostřelováno 9 čínských letadel.

Japonci pokračují v útocích na nové posice Číňanů v úseku šanhajském. Pomocí leteckého útoku byli Číňané zatlačeni japonskými vojsky severně od Lincoln-Avenue. Na pejpinské frontě dobyli Japonci Tsečiku, 16 km západně od Jančuanu.

„Prapor smrti."

Boj, který vedlo japonské vojsko, aby potřelo čínský „prapor smrti", byl velmi prudký. Prapor posléze ustoupil na rozkaz Čankajška, který měl obavvy, aby životy a majetek čínských i cizích obyvatel v mezinárodní koncesi neutrpěly bojem.

V uznání statečnosti všech členů praporu, odhodlaných bojovati na místě až do posledního dechu, maršál Čankajšek je všechny povýšil o jednu hodnost. Padlým bylo toto vyznamenání uděleno posmrtně.

Mongolský stát pod japonským panstvím.

Podle informací z čínského pramene princ Teh obnovil starý stát mongolský, nezávislý na nankinské vládě.

Princ prohlásil, že nová vláda byla vytvořena s přispěním Japonska a Manžuska a má za úkol býti na stráži proti komunistickým útokům z vnějšího Mongolska.

Bulharský král přijel do Londýna žádat pro svou zemi zbrojení.

Londýnský tisk uveřejnil články, ve kterých srdečně vítá bulharského krále Borise na anglické půdě. V návštěvě bulharského panovníka spatřuje většina listů známku sblížení mezi Bulharskem a velkými západními demokraciemi. Listy se dovídají, že bulharský král za svých diplomatických rozhovorů v Londýně se vynasnaží, aby obhájil bulharský požadavek vyzbrojení.

Povstalecké hnutí ve francouzském Maroku.

Povstalecké hnutí v Maroku zavinilo mnoho těžkých srážek, krvavě se končících. Nacionalistická agitace dosud trvá, ačkoli čtvrť domorodců Medina je plna vojska a ačkoli jsou umístěny francouzské strojní pušky na všech důležitých místech. Když dne 30.X. časně ráno vojsko v plné zbrani, s ručními granáty a s tasenými bajonety vyzvalo Araby k otevření krámů, a tito se zdráhali, vystřelilo vojsko svou salvu proti zavřeným krámům. Okamžitě nastaly nové nepokoje, které však byly vojskem ihned potlačeny. Jednoho vojáka obklíčili povstalci, avšak mohl se vyprostiti s použitím ručních granátů. Každý voják má u sebe 28 ručních granátů. Četní povstalci zůstali zraněni na bojišti. Odpoledne se srotilo 400 nacionalistů k pátečním modlitbám na trhu Karouine vedle university Karouine. Policie dostala příkaz, aby rozehnala demonstranty. Čety cizinecké legie odváděly demonstranty do vězení. Šest demonstrantů bylo zraněno, jeden těžce. Celkem bylo zatčeno za celý den 300 demonstrantů. Předpokládá se, že počet zraněných je nepoměrně větší, než byl dosud odhadnut.

Různé zprávy.

Řím zve muftiho do Lybie.

Francouzské úřady mají značnou starost s definitivním ubytováním jerusalemského velkého muftiho. Mandátní úřady francouzské nemají příliš chuti ponechati ho v Syrii či v Lisabonu, protože velký mufti byl svého času přímým původcem nepokojů v Maroku. Také anglické úřady upozornily na to, že přítomnost muftiho v blízkosti palestinských hranic, jmenovitě v Damašku, je jim nežádoucí. Mufti žádal poté, aby směl odjeti do Egypta, ale Angličané jej nechtějí míti ani tam, a proto mu toto přání nebylo splněno. Turecká vláda odmítla poskytnouti mu asyl, protože jeho přítomnost by prý mohla působiti na musulmanské náboženské kruhy, které jsou v oposici k vládě Kamala Ataturka.

Nyní pozvala italská správa muftiho do Lybie, kde prý bude míti naprostou volnost.

Sýpka italského císařství.

Vedena železnou rukou maršála Balba, quadrumvira fašistického pochodu na Řím, dostává se Libye ponenáhlu sice, ale trvale na své bývalé místo jako sýpka císařství. Dvacet pět let trval zápas s písčinami pouště a byl rozhodnut ve prospěch kolonisátorů. Jen úroda pšenice za měsíc červenec byla 21.000 měřic. Celková produkce ječmene a pšenice za letošní rok se podle prozatímních výpočtů odhaduje na výšku 530.000 měřic.

Libye je stále cílem nových a četnějších kolonistů, a toto vystěhovalectví přispívá nemalou měrou k zlepšení celkového stavu nezaměstnanosti v Italie.

Využitím přirozeného bohatsví a racionelními melioracemi půdy odpoutává se pomalu Italie od závislosti na dovozu cizích plodin a zároveň se snaží sklízeti pokud možno tolik, kolik spotřebuje stále rostoucí obyvatelstvo. Proto se věnuje velká pozornost výběru zrní k setí a chemických prostředků k zúrodnění půdy.

Nejpočetnější audience ve Vatikáně.

První audience, kterou papež udělil po návratu ze svého letního sídla do Vatikánu, byla jedna z nejpočetnějších, která snad byla udělena ve Vatikáně. 3300 mladých novomanželských párků bylo rozestavěno v řadě v nejrozlehlejších sálech pontifikálního paláce v délce 5 km. Papež jim udělil současnou audienci.

Po zátopách — tyfus.

V území u Damašku, navštíveném živelní katastrofou vypukla epidemie tyfu a šíří se velmi rychle. Letadla dopravují léky a potraviny do míst, odříznutých přívalem vody a s velkou

292.

život si zařídí, jak mladá paní baronka bude do kuchyně dohlížet, drůbežárnu řídit a pomáhat mu zesílit majetek.

Byl sice ve starostech, kde se nachází, protože mu nepsala a několikrát mu napadlo, že by měl po ní pátrati. Ale vždycky si pomyslil, že ona má starosti jako on, že její otec tone v podobném zápasu životním. jako jemu nastal. Až si nejhorší odbude, až se uklidní, potom začne pátrat a najde jejího otce, který již asi také bude někde pevně usazen.

To všechno nyní zmizelo a ustoupilo vážnějším věcem. Dobře, že o Miladě neví Jak by jí oznámil rozvrat svého majetku, co by jí nabídl, když bude žebrákem bez peněz a bez postavení? Musí potlačit v sobě všecky touhy a přání a prozatím se rvát se životem, aby ten uhájil. Až ho uhájí, potom teprve nastane vhodná doba, aby se staral o tu, které své srdce věnoval a aby se vypořádal se svými nepřáteli.

Chvatně za pomoci lokaje složil nejnutnější věci do několika tlumoků a poručiv zámeckým lidem, aby nic bez vědomí nadlesního nekonali, vyjel z Ředhoře. Když kočár zajel do aleje, běžící ode dvora k městečku, setkal se s jiným povozem, ve kterém seděl neznámý pán v průvodu Rosenfelda. Viděl,

289.

Na základě žádosti věřitele barona Rotborna uvalena na panství Ředhoř sekvestrace a sekvestorem jmenován prokurista Rotbornův. Arturovi, když jeho zrak přelétl scudní listinu, klesly ruce a zmocnila se ho napřed otupěla lhostejnost. Staral se tedy marně, marně se těšil, marně prožil tolik mučivých dní a nocí. Již se po něm vztáhly ruce upíra, který, protože mu nebyl po vůli, obemkne ho svými chapadly a udupe ho, aniž by se kdo ujal.

Slabé chvění projíždělo tělem Arturovým. Zkáza se mu zjevila tentokráte v nejhroznější tvářnosti a nebylo ani svitu naděje, že by unikl někudy. Marně by svůj mozek trápil. Ředhoř jest od dnešního dne Rotbornova. Sice pro jméno zůstane jeho majetkem, ale věděl, jak sekvestrace skončí. Za nějaký čas podá sekvestor zprávu, že není naděje, aby statek dluh snesl a věřitel bude žádati o prodej. Ve dražbě bude statek prodán, zač si bude Rotborn přát a již nikdy víc nebudou Vukotičové sídlet na Ředhoři.

Jeho mozek oživoval a s vracejícím se vědomím dostavoval se náruživý hněv, hraničící s běsněním. Zatínal pěsti, proklínal svůj život, hraběnku, Rotborna, až unaven klesl do lenošky a malomyslně se skrčil. Co teď? Má čekat, až přijde sekvestor a přede

rychlostí se sestavují výpravy lékařů a ošetřovatelek. Pomocný fond syrské vlády je rozsáhlou katastrofou takřka již vyčerpán. 50.000 lidí, již ztratili svůj domov, nelze dosud ubytovati. Pět francouzských důstojníků a 22 mužů bylo zraněno při záchranných pracích. Nebezpečí epidemie je tím větší, poněvadž na četných místech je voda zamořena mrtvolami a celé proudy vody se nyní vlévají do obydlených údolí.

Dcera maharadžova se chce vdáti za boxera.

Dcera maharadži ze Sarawaku, jejíž matka jest Evropanka, podala na obecním úřadě žádost, aby byla civilně oddána s anglickým boxerem Robertem Gregorym, přes to, že otec jí oznámil, že ji vydědí, vdá-li se za boxera.

Hospodářský zpravodaj.

Krmení drůbeže v zimě.

Otázka krmení drůbeže v zimě jest jednou z nejdůležitějších, neboť na něm je závislá zimní snůška slepic a tím i rentabilita chovu.

Ovšem že i nejúčelnější a nejvydatnější krmení nepodníti zimní snůšky, nebude-li v chovu současně dbáno dalších dvou velmi důležitých činitelů: řádného chovného výběru a účelně zařízeného kurníku. Slepice, třeba z dobrého vykontrolovaného chovu, dobře živené neponesou v zimě, budou-li tráviti noci někde v otevřené kolně nebo v kurníku pod střechou chlévků pro vepře, v němž mrzne jako venku a jimž profukuje vítr. Musí-li slepice z takového kurníku v němž je sotva místa k nocování, v největších mrazech přímo na dvůr, neponesou teprve. Chováme-li v řádném kurníku při účelně sestavené krmné dávce slepice z nekontrolovaného chovu, v němž nebyl prováděn výběr nejlepších nosnic, snad i slepice přestárlé, nedocílíme rovněž valné snůšky zimní.

Řádný kurník má míti zvláštní oddělení pro nocování slepic a jiné oddělení pro hrabání v němž jsou umístěna krmítka, napáječky a hnízda. Oddělení pro nocování, jež je možno uzavříti, jest položeno asi 1 m nad podlahou vlastního kurníku (takže i pod ním má drůbež místo k hrabání), v něm jsou ve stejné výši ploché hřady co 40 cm od sebe; oddělení toto má býti tak veliké, aby se v něm slepice na hřady pohodlně sesedly, asi 4 až 5 na 1 m hřadu. Podlaha vlastního kurníku má míti tolik plochy aby na každé tři slepice připadl 1 m² podlahy. Kurník má míti co největší okna, dosahující až téměř k podlaze. Kurník vystýláme buď plevami nebo řezankou. Krmítka s míchanicí a napáječky se stále čistou vodou umístíme na stolky, aby jich drůbež neznečisťovala a aby nezabíraly místa, určeného pro hrabání. Rovněž hnízda umístíme nad podlahu.

Kde není vyhovujícího kurníku s hrabaništěm, můžeme kryté hrabaniště ku kurníku přistavěti aspoň z jednoduchých prken a opatřiti tento přístavek velkými okny.

Je-li počasí sychravé, deštivé nebo mrzne-li, nevypouštíme slepice do výběhů, nýbrž necháme je uzavřené v kurníku (hrabaništi) po celý den. Je jim tam mnohem lépe než brouzdají-li se v blatě neb sněhu po dvoře.

Máme-li docíliti dobré zimní snůšky, musíme si opatřiti též dobré nosnice! Musíme hleděti docíliti ročního průměru aspoň 150 vajec, ne-li 200! Víme-li, že rané slepice snesou nejvíce vajec v prvém roce, kdežto v čtvrtém již je nosnost nepatrná, netrpíme v hejně slepic starších 3 let.

Drůbeži, má-li snášeti v zimě, musíme dodati v krmivu tolik živin, aby stačily nejen k výživě těla a na výrobu tepla, ale aby jich přebylo ještě i k tvorbě vajec. Současně musíme nahraditi slepicím pokud možno látky, jež jim skytal v ostatních dobách ročních výběh a jež právě podporují snůšku vajec. Jsou to hlavně látky živočišné a píce zelená.

Husy krmíme hojně ovsem a různými kuchyňskými odpadkami, jako zbytky chleba, zeleniny a jinou zelenou pící.

CENY OBILÍ.

Záznam 2.XI. volyňské plodinové bursy.

Žito	zl. 21.—	za 100 kg
Pšenice	„ 25.—	„
Ječmen	„ 18.75	„
Oves	„ 18.50	„
Hrečka	„ 17.—	„
Proso	„ 17.—	„
Řepák	„ 59.—	„
Hrách	„ 30.—	„
Seno	„ 10 —	„
Sláma	„ 6.—	„
Jetel	„100.—	„

290.

všemi mu řekne, že přestal býti pánem, že nesmí ani nejposlednějšímu dělníku nic poručiti? Má čekat, až ho ze zámku vyženou k potupě celého okolí?

Hrdost se mu vrátila. Okamžik přemýšlel, potom rychle vstal a šel za nadlesním. Byl v kanceláři sám a Artur ukázav mu dopis, mlčky čekal, až dočte.

„Odjedu ještě dnes a vy budete tak dobrý a budete mé zájmy zastupovati. Nedělejte si starostí, že byste snad něco špatně udělal. Jak vidíte, jest proti mně zosnován celý válečný plán, proti němuž jsem bez obrany. Musím někam odejeti, abych se vyhnul těm nejnepříjemnějším okamžikům. Nemám však peněz aspoň pro první čas, než se někde uchytím. Máte nějaké peníze v pokladně?“

„Je zde asi pět tisíc, včera jsem je obdržel. Jsou to různé položky, které jsme na dlužnících vymohli. To je velmi málo.“

Mně to dostačí. Ale v účetních knihách poznamenejte, že jste mi je vyplatil včera, aby snad můj věřitel také na tuto částku nečinil nároky. Stalo-li by se něco za mé nepřítomnosti, že byste si nevěděl rady ani vy, ani náš advokát, pište hraběti Dombovarovi.“

„Pan baron jest tuze rozčilen, myslím,

291.

že by bylo chyba, aby se oddával nějakým zoufalým myšlenkám,“ pravil nadlesní starostlivě.

„Myslíte si, že snad přemýšlím na něco tragického? Ne, příteli, v tom ohledu buďte bez starostí. Nejsem zbabělec, který by poskytl svým nepřátelům výhodnou zbraň, aby ho mohli ještě po smrti pomlouvati. Zmizím sice na čas, ale můj život je mi drahý, nejen pro mne drahý, ale také pro někoho jiného, jemuž jsem povinen ve slovu dostáti. Tak, příteli, buďte zde statečný. Neztrácím naděje, že se vám ještě jednou za vaše nezištné služby odměním.“

Pohnutě podal nadlesnímu ruku a nadlesní dojat, tázal se ještě na to či ono. Artur dal mu plnou moc, aby ho ve všem zastupoval, a v jeho jménu rozhodoval a přijav peníze, vyšel ven, volaje na kočího, aby zapřáhal. Do dnešního dne šetřil s každým krejcarem, raduje se ve své duši, jak to bude krásné, až si všechno uspořádá a svůj majetek na pevné nohy postaví. Bezpočtukrát vyčítal si svoji lehkomyslnost, že již dávno tak nešetřil a nestaral se, jak jinak by to vypadalo dnes a jak bezstarostně by se vysmál každému, kdož by mu chtěl hroziti. Na Miladu při všech starostech vzpomínal a mazlil se myšlenkou jak hezoučký občansky skromný

Krůtám a perličkám, u nichž doba snůšky spadá až do jarních měsíců, kachnám, od nichž nežádáme příliš ranné zimní snůšky, stačí v zimě míchanice chudší jadrnými krmivy, hlavně brambory s otrubami a něco zrna — kukuřice neb ovsa na noc. Teprve asi měsíc před snůškou přidáme jim hojně jadrných krmiv a zrna.

Z Chmelného trhu.

CHMEL.

Žatec 29.X.

Obchody ve chmeli na trhu v Žatci i na venkově byly v prošlém týdnu sice klidné, ale na svém objemu se nikterak nezměnily. Zájem byl o levné druhy, jež cenově se poněkud oslabily a pak o prima a výběrové chmele, jejichž ceny se uhajují. Kupovalo se pro cizozemské účely a pro naši potřebu. Při klidném smýšlení se ceny žateckého chmele pohybují v rozpjetí Kč 675.— až 1.000.— za 50 kg.

Veřejná známkovna chmele v Žatci ověřila a vyexpedovala do dnes 29.200 žoků v čisté váze 72.000 cel. centů á 50 kg žateckého chmele či o 8.000 c.c. více než v týdnu předchozím.

V USA je obchod také klidnější, ale ceny, které před nedávnem stouply, se udržují na nezměněné výši. U pěstitelů bude chmel podle posledních zpráv již skoro úplně vyprodán.

Český odbor Jednoty chmelařské v Žatci.

Adresa redakce a administrace: Kwasiłów na Wołyniu. Tiskne a vydává Vydavatelství a tiskarna „Hlas Volyně“ spol. s r. o. Odpovědný redaktor V. Perný. Roční předplatné 10 zl., čtvrtletně — 3 zl. Do zahraničí o 2 zl. 50 gr. ročně více. Cena inserátu: vel. $^1/_{12}$ zadních stránek 6 zl. za jednou. V předu o 50% dráže. Při delší inserci značná sleva.